

przed odejściem w stan spoczynku

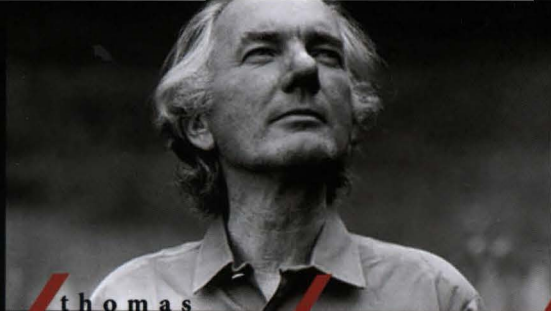
thomas bernhard

Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi

sezon 2010/2011

thomas bernhard

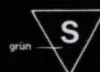
Urodził się 9 lutego 1931 roku w Herleen w Holandii jako nieślubne dziecko Herty Fabjan (córci pisarza Johanna Freumbichlera) oraz stolarza Aloisa Zucerstaettera. Ojciec nigdy go nie uznał. Chłopca wychowywali rodzice matki. Bernhard kształcił się w Traunstein, następnie w gimnazjum w Salzburgu. Terminował jako sprzedawca w sklepie spożywczym. W tym czasie nabawił się zapalenia płucnej, a następnie gruźlicy. Dwa lata spędził w sanatorium przeciwgruźliczym w Gratenhof. Pobyt w sanatorium skłonił go do podjęcia działalności pisarskiej, której - mimo późniejszych studiów aktorskich i muzycznych - poświęcił całe życie. Nigdy się nie ożenił. W życiu towarzyszyła mu o 37 lat starsza Hedwig Stavianicek, wpływowa wdowa po wysokim rangą urzędniku Ministerstwa Zdrowia, którą poznał jeszcze w sanatorium. „Miałem bowiem towarzysza życia, po śmierci dziadka najbliższą mi istotę w Wiedniu, której od chwili, gdy pojawiła się u mojego boku, zawdzięczam nie tylko bardzo wiele, lecz, mówiąc otwarcie, wszystko” - wyznał. Choroba płuc, która nękała Bernharda niemal całe życie, oraz poczucie osamotnienia wywarły wpływ na jego twórczość. Jego utwory prawie w całości traktują o izolacji i postępującej samodestrukcji ludzi dążących do doskonałości. Uważał jednak, że doskonałość jest równoznaczna z końcem rozwoju, stagnacją, w konsekwencji - ze śmiercią. Nie związany z żadną instytucją ani koterią, niezależny i samostanowiący, postrzegany był jako intelektualny mruk. Nie bał się prowokować, występował przeciwko rodzimym autorytetom reprezentującym różne dziedziny życia społecznego - od laureata nagrody Nobla Eljasa Canettiego po kanclerza Bruno Kreisky'ego. Początkowo nagradzany (w 1967 roku otrzymał państwową austriacką nagrodę literacką, nagrodę im. Antona Wildgansa, w 1970 - nagrodę im. Büchnera, w 1972 nagrodę im. Franza Theodora Csokora), później często krytykowany za szarganie narodowych świętości. Kontrowersyjne wypowiedzi zyskały mu opinię skandalisty. Bezlitośnie obnażał zbiorowe zakłamanie, jakiemu ulegli po II wojnie światowej jego austriaccy rodacy, negujący swą lojalność wobec nazistowskich Niemiec. Był oskarżony o zniesławienie, wstrzymywano publikację jego utworów, oskarżano o oczernianie Austrii. W odwet za krytykę i sekowanie twórczości Bernhard zakazał w testamencie publikacji i wystawiania jego dzieł w Austrii do 2059 roku. Pisarz zmarł 12 lutego 1989 roku w swoim domu w Ohlsdorfie w Austrii. Informacja o jego śmierci została podana do wiadomości publicznej już po pogrzebie.

Spośród licznych dzieł pisarza na polski przetłumaczono m.in. prozę: *Mróz* (Frost, 1963), *Zaburzenie* (Verstörung, 1967), *Partyjka* (Watten. Ein Nachlass, 1969), *Kalkwerk* (Das Kalkwerk, 1970), *Sutereña. Wyzwolenie* (Der Keller. Eine Entziehung, 1976), *Oddech. Decyzja* (Der Atem. Eine Entscheidung, 1978), *Chłód. Izolacja* (Die Kälte. Eine Isolation, 1981), *Beton* (1982), *Bratanek Wittgensteina. Przyjaźń* (Wittgensteins Neffe. Eine Freundschaft, 1982), *Przeegrany* (Der Untergeher, 1983), *Dawni mistrzowie* (Alte Meister, 1985), *Wymazywanie. Rozpad* (Auslöschung. Ein Zerfall, 1986); dramaty - *Święto Borysa* (Ein Fest für Boris, 1970), *Ignorant i szaleniec* (Der Ignorant und der Wahnsinnige, 1972), *Na polowaniu* (Die Jagdgesellschaft, 1974), *Sila przyzwyczajenia* (Die Macht der Gewohnheit, 1974), *Portret artysty z czasów starości* (Minetti. Ein Porträt des Künstlers als alter Mann, 1977), *Immanuel Kant* (1978), *Naprawiacz świata* (Der Weltverbesserer, 1979), *Przed odejściem w stan spoczynku* (Vor dem Ruchestand, 1979), *Na szczytach panuje cisza* (Über allen Gipfeln ist Ruh, 1981), *Komediant* (Der Theatermacher, 1984), *Plac Bohaterów* (Heldenplatz, 1988).

Aktionshäftling
(in Massenaktionen wegen politischer
Unzuverlässigkeit eingeliert)

Sicherungsverwahrter
Krimineller
(Noch in Strafhaft)

Jüdischer Asozialer

Zigeuner

Jüdischer Emigrant

Jüdischer BVer

Arbeitserziehungshäftling
(„Arbeitscheuer“)

Homosexueller

Krimineller
(Befristete Vorbeugungshaft = BV)

Asozialer

Jüdischer
„Rassenschänder“

Politischer Schutzhäftling
der Strafkompanie

opracowanie tekstu, reżyseria, scenografia,
opracowanie muzyczne, reżyseria światła
grzegorz wiśniewski

Rudolf Höller - andrzej wichrowski

k a ż d y m o ż e b y ć m o r d e r c ą

Ludzie łatwo potrafią nadać sens swojemu działaniu, nawet gdy w gruncie rzeczy uważają je z początku za niewłaściwe, złe lub sprzeczne z ich osobowością. (...) Nie ma sytuacji, której człowiek nie byłby w stanie nadać sensu po to, by sobie z nią poradzić. Ten mechanizm jest fascynujący. (...) Już autorzy prowadzonych po II wojnie światowej badań nad psychologią sprawców zbrodni doszli do bardzo nieprzyjemnych wniosków. Nie ma żadnych cech związanych z pochodzeniem społecznym czy geograficznym, wyznawaną religią, warunkami socjalizacji, poziomem wykształcenia, a nawet płcią czy wiekiem, które pozwalałyby na skonstruowanie profilu typowego sprawcy. Masowi mordercy nie wyróżniają się niczym. Tym samym nie ma żadnej grupy społecznej ani typu osobowości, które byłyby immunizowane na niebezpieczeństwo ześlizgnięcia się jednostki na zbrodniczą ścieżkę. Psychologiczna analiza

kostiumy, współpraca scenograficzna
katarzyna zawistowska

asystent reżysera, inspicjent, sufler
renata równicka

Mara - matylda paszczenko

osobowości w tej sytuacji do niczego nie prowadzi. Masowe morderstwa to proces społeczny, w którym ludzie odnajdują swoje role. W momencie gdy je znaleźli, nie mają problemu, by w nim uczestniczyć. Odstępstwa od tej reguły to margines. Tylko jakieś 5 proc. stanowią patologiczni sprawcy, którzy z radością i sadyzmem oddają się sprawie. W warunkach Holocaustu mogli dać upust swoim skłonnościom. Drugie 5 proc. to ludzie mający skrajnie pacyfistyczne lub humanistyczne nastawienie, które w żaden sposób nie pozwala im na zabijanie. Te skrajne postawy są o tyle bez znaczenia, że istnieją one we wszystkich warunkach społecznych. Także dzisiaj jest jakieś 5-10 proc. ludzi, którzy pod względem psychicznym odstają od większości....

Harald Welzer, niemiecki profesor psychologii społecznej, autor książki *Sprawcy. Dlaczego zwykli ludzie dokonują masowych morderstw* w wywiadzie dla *Gazety Wyborczej* z 29/30.05.2010

asystent scenografa
ryszard warcholiński
operatorzy światła
julita gładzewska-gmach, tomasz gmach
operator dźwięku
sebastian torzewski

Przed odejściem w stan spoczynku

thomas bernhard

Wera - milena lisiecka

(Vor dem Ruhestand) ~~przekład~~ danuta żmij-zielińska

Licencjodawcą jest Stowarzyszenie Autorów ZAiKS.
premiera na **Dużej Scenie** 26 września 2010

Do triumfu zła potrzeba tylko, aby dobrzy ludzie nic nie robili.

Edmund Burke

Ten, kto biernie akceptuje zło, jest za nie tak samo odpowiedzialny jak ten, co je popełnia

Martin Luther King

Los ludzkości, jak o całości będzie taki, na jaki ona zasługuje.

Albert Einstein

Łatwo dostrzec górną granicę dobra, nikogo jednak nie powstrzyma dolna granica zła, bo jej w ogóle nie ma. Droga schodzi coraz niżej i niżej.

Gilbert Chesterton

Zobojętniała większość oczyszcza pole dla fanatyków, których zawsze dość się znajdzie.

Leszek Kołakowski

Teatr im. Stefana Jaracza w Łodzi

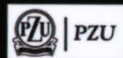
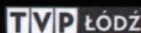
Instytucja Kultury Samorządu Województwa Łódzkiego

dyrektor naczelny Wojciech Nowicki, dyrektor artystyczny Waldemar Zawodziński

sezon 2010/2011

www.teatr-jaracza.lodz.pl

mecenasem strony internetowej jest SFeRa, mecenasem łącza internetowego jest TOYAnet

Dostosowanie świateł Dużej Sceny do nowatorskich rozwiązań scenicznych. Dostosowanie świateł Sceny Kameralnej do standardów europejskich.

POLIFARB-ŁÓDŹ

Procter & Gamble

Drukarnia Solaris Sp. z o.o.

INTERSERVIS BIURO TARGÓW